

ความตายของฉลาด วรรณิตร

กับ

การปฏิรูปทางการเมืองไทย

คุณฉลาดกำลังจะตาย

คุณชวนว่าไม่สามารถทำตามคำเรียกร้องของคุณฉลาดได้

มีคนโกนหัวและเข้าร่วมกับคุณฉลาดก็มีคนเห็นด้วยกับคุณชวนก็มีแต่จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับคุณฉลาด ก็ไม่มีใครอยากให้คุณฉลาดตายตามวิสัยความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ นอกจากไม่ใช่มนุษย์ มีคนเตรียมขอกล่าวหาไว้แล้วว่า “ชวนฆ่าฉลาด” (ดูผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๗)

หลายคนเกรงว่าเรื่องนี้จะเป็นชนวนนำไปสู่วิกฤตการณ์และความรุนแรงในบ้านเมือง

“แล้วจะอย่างไร” ผมได้รับคำถามมาตลอด วันนี้จึงจะขอตอบดังต่อไปนี้

๑. อย่าคิดว่าเป็นเรื่องของคุณฉลาดคนเดียว หรือเป็นเรื่องของคนอื่นๆ ตายเสียก็ช่างมัน

สังคมไทยมีปัญหาพื้นฐานทางโครงสร้างเรื่อยมา และจะถล่มเข้าไปสู่วิกฤตการณ์มากขึ้นเรื่อยๆ ในอดีตเมื่อมีคนไทยบางคนพยายามชี้ให้เห็นความไม่ชอบมาพากล ก็จะถูกทำร้ายด้วยประการต่างๆ เช่น ถูกทำให้คนมองเห็นว่าเพื่อนบ้าง จงจำบ้าง ฆ่าบ้าง ถูกทำให้อยู่ในบ้านเมืองไม่ได้บ้าง

ถ้าเรายังทำร้ายคนที่พยายามบอกอะไรกับสังคมต่อไป บ้านเมืองจะลุกเป็นไฟ

๒. ต้องดูข้อเรียกร้องของคุณฉลาดโดยสาระ

อย่าไปดูข้อเรียกร้อง ๔ ข้อของคุณฉลาดอย่างเป็นทางการจำเพาะตายตัว สาระของเรื่องนี้ก็คือบ้านเมืองยังไม่เป็นประชาธิปไตยเพียงพอถึงแก้ปัญหาไม่ได้ ต้องเป็นประชาธิปไตยมากกว่านี้

ถ้าเข้าใจตามนี้ ข้อเรียกร้องของคุณฉลาดนั้นน้อยไป! ถ้าจะแก้วิกฤตการณ์ของบ้านเมืองกันแล้ว ต้องแก้ไขมากกว่านั้น

๓. ฉลาดอยู่ ชวนอยู่ บ้านเมืองอยู่

เราต้องเลิกคิดแบบแบ่งขั้วว่า “ฉลาดตายชวนอยู่” หรือ “ชวนตายฉลาดอยู่” หรือ “สมาพันธ์ ตาย อภิรักษ์จักรอยู่” หรือ “อภิรักษ์จักรตายสมาพันธ์ อยู่” ถ้าคิดแบบแบ่งขั้ว รับรองต้องฉิบหายด้วยกันทั้งหมด

สังคมไทยต้องเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ คือแบบอยู่ได้ด้วยกันทั้งหมด

ถ้าใช้หลักการเช่นนี้ วิธีการก็คือ ปฏิรูปการเมืองไทย ให้สามารถแก้ปัญหาบ้านเมืองได้จริงๆ ซึ่งจะเป็นการกระทำที่ไปไกลกว่าที่คุณฉลาดเรียกร้อง ถ้าเป็นเช่นนั้นคุณฉลาดก็หมดเงื่อนไขที่จะประท้วงต่อไป คุณชวนก็จะหลุดออกจากการติดกับที่รู้สึกว่าไม่สามารถทำได้ และบ้านเมืองก็จะดีขึ้นจริง ๆ

๔. ทำไมต้องปฏิรูปการเมืองไทย

สังคมไทยได้มาถึงจุดที่จะต้องปฏิรูปการเมืองแล้ว ถ้าไม่ทำบ้านเมืองจะวิกฤตขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดความรุนแรงขึ้น สังคมไทยเติบโต เชื่อมโยงอย่างสลับซับซ้อน มีปัญหายากๆ นานาชนิด แต่การเมืองของเราด้อยคุณภาพ ไม่สามารถแก้ปัญหาใดๆ ได้ ถึงเปลี่ยนรัฐบาลไปก็รัฐบาล ก็ไม่เปลี่ยนแปลงอะไรได้มากมาย เพราะโครงสร้างที่ทำให้การเมืองเป็นแบบนี้ยังเหมือนเดิม

เมื่อเวลาผ่านไป ปัญหาเก่าก็ยังแก้ไม่ได้ และปัญหาใหม่ก็ถาโถมเข้ามา แต่การเมืองก็ยังเหมือนเดิม คือด้อยคุณภาพบ้านเมืองก็จะวิกฤตและรุนแรง

๕. ปัญหาเชิงโครงสร้าง

คนไทยเรายังเข้าใจปัญหาเชิงโครงสร้างน้อย เมื่อมีอะไรเกิดขึ้นก็มองเป็นเรื่องกรรมเฉพาะปัจเจกบุคคล ยังไม่เข้าใจกรรมเชิงโครงสร้าง หรือกรรมโดยรวม (collective กรรม) เช่น โครงสร้างทางเศรษฐกิจกำหนดให้คนรวยรวยขึ้น คนจนจนลง จะแก้ไขอย่างไรโครงสร้างของระบบราชการที่ถึงแม้ข้าราชการหลายคนจะเป็นคนดีที่ร่วมศูนย์อำนาจนั้นไร้ประสิทธิภาพ และมีคอร์รัปชันสูง กำลังทำร้ายสังคมไทยอย่างหนัก จะแก้ไขได้อย่างไร ในขณะที่ศีลธรรมกำลังเสื่อมโทรม คณะสงฆ์มีศักยภาพต่ำมาก และมีปัญหาในวงการสงฆ์เอง เรามีพระที่ไม่ได้ทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ให้ทำตัวเบาไม่ให้สะสมแต่กลับสะสมเงินทองและผู้คนสมัครพรรคพวกเพื่อการมีอำนาจ พระบางรูปคบหรืออ้างคนที่มอำนาจกำลังเบียดเบียนราษฎรอยู่ก็มี พระพุทธเจ้าทรงสร้างพระสงฆ์มาให้เป็นอิสระเพื่อช่วยถ่วงดุลย์ให้เกิดดุลยภาพในสังคม แต่โครงสร้างของสถาบันสงฆ์ทำให้พระสงฆ์มุ่งเข้าสู่ศูนย์อำนาจมากกว่า ทำให้เกิดดุลยภาพในสังคม สถาบันสงฆ์จึงไม่มีพลังทางจริยธรรม แล้วจะแก้ไขอย่างไร

กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมมีมากมาย ถ้าจะว่าต้องทำตามกฎหมายๆ อยู่แค่นั้น จะเกิดความเป็นธรรมได้อย่างไร

เหล่านี้ยกมาให้เห็นตัวอย่างเพียงเล็กน้อยแต่ก็เป็นเรื่องที่ยากอย่างยิ่ง ถ้าการเมืองไม่มีคุณภาพจะแก้ปัญหายากๆ ทางโครงสร้างไม่ได้ ลองพิจารณาดูว่ากี่ครั้งแล้วที่สังคมไทยเกิดวิกฤตการณ์และต้องไปรบกวนพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งควรจะทรงมีความสุขสบายมากกว่านี้ในฐานะพระมหากษัตริย์ที่ทรงอยู่เหนือการเมือง ถ้าสังคมไทยมีกลไกที่จะแก้ปัญหากันเองได้ สถาบันพระมหากษัตริย์ก็มีความมั่นคง ดังมีตัวอย่างในบางประเทศ

๖. การเมืองหลุดยุค

ขณะที่บ้านเมืองพัฒนาไปอย่างรวดเร็วแต่การเมืองของเราตามไม่ทัน มีสภาพหลุดยุคชัดเจน เรามีนักเลงท้องถิ่น พ่อค้ายาเสพติด นักการพนัน นักทำลายป่า และคนมีความรู้ความสามารถน้อยเข้ามาเป็นนักการเมืองจำนวนมาก คอยแหกกันไปที่ขั้วเมืองนอก ไปดูการตุงงานอะไรก็ไม่เป็น ติดต่อใครไว้ก็ไปทำขายหน้า เพราะจะไปเที่ยวกันมากกว่า ผลาญเงินทองของราษฎรอย่างน่าเสียดาย สภาพเสื่อมเสียทางจริยธรรม และด้อยความรู้ความสามารถของนักการเมืองเป็นอันตรายต่อบ้านเมืองยิ่งนัก

เรื่องการเมืองด้อยคุณภาพนี้เป็นปัญหาทางโครงสร้างเมื่อโครงสร้างยังเหมือนเดิม ก็จะได้้นักการเมืองเหมือนเดิมอีก ฉะนั้นควรพิจารณาว่าโครงสร้างอะไรที่ทำให้เรามีการเมืองเป็นแบบนี้อย่างมองเฉพาะเรื่องตัวบุคคลเท่านั้น เพราะเหตุนี้การปฏิรูปการเมืองจึงเป็นเรื่องจำเป็น

๗. การร่างรัฐธรรมนูญใหม่

การร่างรัฐธรรมนูญใหม่ต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะปฏิรูปการเมือง ให้การเมืองมีคุณภาพดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดรัฐธรรมนูญต้องก้าวหน้าและถูกต้องตามหลักวิชาการกระจายอำนาจที่ควรกระจายสร้างประสิทธิภาพของการจัดการในการบริหารราชการแผ่นดิน และการตรวจสอบที่ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน [ดูคอนสติติวชันแนลลิสม์ (Constitutionalism) โดยอมร จันทรสมบูรณ์]

๘. วิธีการปฏิรูปการเมือง มี ๒ วิธีคือ

(๑) รัฐบาล หรือจะดียิ่งขึ้นถ้าผู้แทนราษฎรทั้งหมดประกาศเจตนา-
รณณ์ว่าจะปฏิรูปทางการเมือง ตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย
ด้วยผู้รู้จริง ยก่างรัฐธรรมนูญ แล้วนำเสนอ **เวทีสาธารณะ** ซึ่งมีคนทุกฝ่ายทั้ง
นักการเมือง นักวิชาการ ข้าราชการ สื่อมวลชน ผู้นำชุมชน องค์กรพัฒนา
เอกชน นักธุรกิจ ร่วมกันพิจารณา มีการถ่ายทอดทางวิทยุและโทรทัศน์ไป
ทั่วประเทศ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมโดยกว้างขวาง และเป็นการยกระดับการ
ศึกษาทางการเมืองของคนทั้งประเทศโดยเร็ว หรือ

(๒) หากรัฐบาลหรือผู้แทนราษฎรไม่ทำดังกล่าวข้างต้น ผู้ที่อยากเห็น
การปฏิรูปทางการเมืองต้องรวมตัว สร้างความเข้าใจ ใช้สันติวิธี ขยายความ
เข้าใจ เจรจากับฝ่ายการเมือง หรือถ้าเห็นวิกฤตไปไม่ไหว จำเป็นต้องถวาย
ฎีกาก็ถวายฎีกา ขอให้พระราชทานให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ควรจะช่วยกันทำความเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปทางการเมือง
กันให้ดีๆ เพราะเป็นทางเดียวที่จะป้องกันวิกฤตการณ์และความรุนแรงนอง
เลือดในสังคมไทย